

Tác động của kiều hối đến tiêu dùng và mức sống dân cư Việt Nam giai đoạn 2000- 2014

Phan Thị Thu Hiền*

Ngày nhận: 2/01/2016

Ngày nhận bản sửa: 20/01/2016

Ngày duyệt đăng: 25/01/2016

Tóm tắt:

Trong những năm qua kiều hối đóng vai trò quan trọng với việc nâng cao mức sống và tiêu dùng của người dân Việt Nam, phát triển sản xuất kinh doanh, tăng năng suất lao động, tăng GDP bình quân đầu người. Tuy nhiên, kiều hối vẫn tác động tiêu cực như: Làm gia tăng khoảng cách chênh lệch thu nhập giữa nhóm dân cư trong nước, tác động đến thay đổi hành vi tiêu dùng của các chủ thể nhận được kiều hối, chưa đóng vai trò như là một nguồn vốn quan trọng để tài trợ vốn cho các hoạt động đầu tư trong nước. Bài viết này đề cập đến một số giải pháp về pháp lý nhằm tăng cường thu hút dòng kiều hối; định hướng, khuyến khích các chủ thể nhận kiều hối tăng cường đầu tư vào các hoạt động sản xuất kinh doanh trong nước.

Từ khóa: Kiều hối, tiêu dùng, đầu tư, mức sống dân cư.

The impact of remittance on consumption and living standard in Vietnam during 2000-2014

Abstract

Over the past years, remittance has played an important role in improving the living standard and consumption in Vietnam. This fact, in turn, has contributed to the development of production and business, and has increased the productivity as well as GDP per capita. Despite these positive contributions, remittance has some negative impacts. For example, remittance has increased the income gap among population groups in the country and changed consumption behaviors of remittance receivers. The remittance has not yet played an important role as a capital source to finance domestic investment. This paper mentions some legal solutions to attract remittance flows and suggests some incentive policies to encourage the remittance receivers to invest their remittance in domestic production and business.

Keywords: remittance, consumption, investment, living standard.

1. Mở đầu

Kiều hối đóng vai trò quan trọng đối với các nước trên thế giới, nhất là những nước đang phát triển trong đó có Việt Nam. Trong những năm qua Việt Nam là một quốc gia thu hút lượng kiều hối với quy mô lớn, kiều hối đóng vai trò quan trọng với việc nâng cao mức sống và tiêu dùng của người dân Việt Nam, qua đó góp phần vào phát triển sản xuất kinh doanh, tăng năng suất lao động, tăng GDP bình quân

đầu người, phát triển kinh tế - xã hội. Bên cạnh những đóng góp tích cực kiều hối còn tác động tiêu cực đến mức sống, tiêu dùng của người dân nói riêng, phát triển kinh tế - xã hội nói chung. Tuy nhiên, kiều hối vẫn chưa thực sự đóng vai trò là một nguồn vốn quan trọng để tài trợ cho các hoạt động đầu tư trong nước. Xuất phát từ những lý do trên cần phải xem xét, đánh giá những hạn chế của việc sử dụng dòng kiều hối để đưa ra các giải pháp nhằm tăng cường thu hút và

nâng cao hiệu quả sử dụng dòng kiều hối trong những năm tới là việc làm cấp bách.

2. Thực trạng của dòng kiều hối chảy vào Việt Nam giai đoạn (2010-2014)

Có rất nhiều khái niệm khác nhau về kiều hối. Theo The World Bank (2011) thì “Kiều hối bao gồm các khoản tiền chuyển từ nước ngoài có nguồn gốc là thu nhập của người lao động, dân di cư ở nước ngoài, được thể hiện trong cán cân quốc tế là khoản chuyển tiền “ròng”.

Theo International Moneytary Fund (2009), “Kiều hối biểu hiện thu nhập của hộ gia đình của một quốc gia có từ các nền kinh tế nước ngoài, phát sinh chủ yếu từ việc di chuyển tạm thời hoặc vĩnh viễn của người dân tới nền kinh tế nước ngoài.

Từ những khái niệm này có thể hiểu kiều hối là những dòng tiền chuyển từ nước ngoài của những người dân di cư ở nước ngoài hoặc do những người đang lao động, làm việc, học tập ở nước ngoài chuyển về nước cho thân nhân của họ.

Trong những năm gần đây, do quá trình đổi mới, mở cửa hội nhập sâu rộng hơn của các nền kinh tế nói chung và Việt Nam nói riêng và sự cởi mở của các chính sách trong việc thu hút kiều hối (chẳng hạn chính sách không hạn chế số lượng tiền gửi từ nước ngoài, một số các quy định áp dụng người

nhận kiều hối không phải chịu các khoản thuế đối với các khoản ngoại tệ nước ngoài chuyển về, hoặc các quy định cởi mở hơn về việc cho kiều bào về thăm quê hương hay được phép mua nhà ở và đầu tư trong nước). Do đó, dòng kiều hối chuyển về Việt Nam từ kiều bào nước ngoài cho thân nhân của họ ngày càng có xu hướng gia tăng.

Theo Vietin Bank (không năm xuất bản), hiện có khoảng 4 triệu người Việt Nam đang sinh sống và làm việc tại 187 quốc gia và vùng lãnh thổ. Trong đó có rất nhiều người trong số này hàng năm đã chuyển những dòng ngoại tệ về nước cho thân nhân của họ.

Tình hình kiều hối vào Việt Nam giai đoạn 2000 – 2014 được thể hiện qua bảng 1. Trong giai đoạn 2000-2014, tổng giá trị kiều hối nhận được liên tục tăng qua từng năm. Nếu như năm 2000 là 1,34 tỷ USD thì đến năm 2005 đã đạt mức 3,15 tỷ USD, gấp hơn 2,36 lần so với năm 2000 và chiếm 5,47% GDP của cả nước. Năm 2010, con số này là 8,26 tỷ USD, gấp 6.16 lần so với năm 2000 và chiếm 7,12% GDP. Năm 2014 đạt tới mức 12 tỷ USD, gấp 8,96 lần so với năm 2000 và chiếm 6,44% GDP. Việt Nam là một trong 10 quốc gia nhận kiều hối lớn nhất thế giới và bình quân giai đoạn 2000 – 2014 tỷ trọng kiều hối trong GDP chiếm khoảng 5,72% GDP của cả nước. Đây cũng là một tỷ trọng tương đối lớn

Bảng 1: Tổng giá trị kiều hối và tổng giá trị kiều hối/GDP vào Việt Nam giai đoạn (2000 – 2014)

Số TT	Năm	*Tổng giá trị kiều hối nhận được (tỷ USD)	**GDP (tỷ USD)	***% kiều hối / GDP
1	2000	1,34	33,64	3,98
2	2001	1,10	35,29	3,12
3	2002	1,77	37,95	4,66
4	2003	2,10	42,72	4,92
5	2004	2,31	49,42	4,67
6	2005	3,15	57,63	5,47
7	2006	3,80	66,37	5,73
8	2007	6,18	77,41	7,99
9	2008	6,81	99,13	6,89
10	2009	6,02	106,01	5,68
11	2010	8,26	115,93	7,12
12	2011	8,60	135,54	6,35
13	2012	10,00	155,82	6,41
14	2013	11,00	171,22	6,43
15	2014	12,00	186,20	6,44

Nguồn: * World Bank (2015a)

** World Bank (2015b)

*** Tính toán của tác giả

trong tổng GDP của cả nước.

Nguyên nhân chủ yếu dẫn đến dòng kiều hối chảy vào Việt Nam giai đoạn (2000 ÷ 2014) tăng mạnh là do Việt Nam là một quốc gia có khá đông người dân làm việc, định cư, sinh sống tại nước ngoài. Ngoài ra, còn một số kiều bào về nước đầu tư, một số gửi kiều hối về cho người thân ở trong nước.

3. Tiêu dùng, mức sống dân cư Việt Nam giai đoạn 2000- 2014

Mức sống dân cư là một khái niệm liên quan đến sự phát triển và thỏa mãn nhu cầu của xã hội nói chung và nhu cầu của con người nói riêng. Có nhiều khái niệm khác nhau về mức sống dân cư nhưng nhìn chung, các nhà nghiên cứu theo hai cách tiếp cận đối với khái niệm này: Thứ nhất, mức sống dân cư căn cứ vào mức thỏa mãn nhu cầu làm cơ sở xem xét; Thứ hai, mức sống dân cư được xem xét dựa trên tập hợp các yếu tố bao gồm điều kiện xã hội, chính trị, mức sản xuất chung, môi trường.

Như vậy, mức sống dân cư không chỉ bao gồm thỏa mãn các nhu cầu ăn, mặc, ở, đi lại... của con người mà mức sống được hiểu là sự thỏa mãn mọi nhu cầu của dân cư. Trong đó, mức sống và nhu cầu của con người luôn luôn gắn bó mật thiết với nhau. Trong trường hợp các nhu cầu của con người được thỏa mãn, đó chính là biểu hiện một cách cụ thể của mức sống dân cư; Mức sống của dân cư là điều kiện và động lực để kích thích nhu cầu mới nảy sinh của con người. Nhu cầu của con người đa dạng phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố khác nhau như thu nhập, tuổi tác, phong tục tập quán, trình độ học vấn... và cũng thường xuyên thay đổi theo cả không gian và thời gian, từ đó mức sống của dân cư cũng ngày càng tăng và thường xuyên thay đổi theo nhu cầu của con người. Mức sống dân cư phụ thuộc nhiều vào các nhân tố như: Thu nhập của con người; Trình độ học vấn; Khoa học kỹ thuật; Phong tục tập quán; Điều kiện tự nhiên;...

Khi thu nhập của người dân tăng lên, họ có xu hướng tiêu dùng nhiều hơn, nhất là đối với những hàng hoá xa xỉ. Theo Hồng Phúc (2014), sự khác biệt về hành vi tiêu dùng của người Việt Nam theo hai hướng chủ yếu: Một là, những nhóm người đã từng sinh sống trong thời kỳ bao cấp, trải qua những năm tháng với cuộc sống khó khăn trước đây vẫn còn in đậm trong ký ức của họ. Mặc dù hiện nay họ có khá nhiều tiền, thu nhập cao nhưng họ vẫn rất tiết kiệm. Thứ hai là nhóm những người trẻ tuổi, những người thích tiêu dùng hàng “xịn” khuynh hướng tiêu

dùng mạnh, họ chuộng “hàng hiệu” để bù đắp những thiếu thốn, khó khăn trong cuộc sống của họ những năm tháng trước đây. Dân số Việt Nam với 56% dân số dưới 30 tuổi đây là những người có xu hướng rất thích sử dụng hàng hiệu và họ rất quan tâm đến thương hiệu của sản phẩm.

Theo Nguyễn Hồng Sơn & Trần Quang Tuyền (2014) GDP (tính theo giá so sánh năm 1994) của Việt Nam năm 2010 đã tăng gấp 2,02 lần so với năm 2000. Thu nhập bình quân đầu người cũng tăng đáng kể năm 2000 là 402 USD, năm 2005 tăng lên là 700 USD, năm 2010 là 1273 USD và năm 2013 đã đạt mức 1898 USD. Tỷ lệ tiêu dùng của các hộ gia đình Việt Nam giai đoạn (2010- 2013) rất cao, lên đến 70-72% GDP. Có thể thấy, GDP bình quân đầu người năm 2010 đã tăng lên gấp đôi so với năm 2000 và đã chính thức đưa Việt nam thoát ra khỏi danh sách các nước có mức thu nhập thấp. Tuy nhiên, nếu so sánh mức thu nhập, mức sống của người dân Việt Nam so với các nước trong khu vực thì có thể thấy thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam vẫn còn thấp, mặc dù đã được cải thiện đáng kể so với những năm trước đây nhưng tỷ lệ tiêu dùng / thu nhập lại rất cao.

4. Tác động trạng của kiều hối đến mức sống và tiêu dùng của người Việt Nam giai đoạn (2000 – 2014)

4.1. Một số tác động tích cực của kiều hối đối với mức sống và tiêu dùng của người dân Việt Nam

4.1.1. Kiều hối góp phần tăng thu nhập của người dân và góp phần giảm đói nghèo

Khi nhận được những dòng kiều hối từ nước ngoài mà người thân gửi cho các hộ gia đình trong nước thì các hộ gia đình sẽ trang trải cuộc sống của họ, họ sẽ đầu tư vào sản xuất kinh doanh, làm ăn thông qua đó cuộc sống của họ được cải thiện từng bước, nhất là đối với các hộ gia đình không có nguồn thu nhập ổn định, thu nhập thấp.

Tuy nhiên, theo Người lao động (2014), mục đích sản xuất kinh doanh có xu hướng giảm đi, cụ thể năm 2014 là 15,9% trong tổng kiều hối nhận được, trong đó giai đoạn 2009- 2013 thì tỷ lệ này khoảng 16,2%.

4.1.2. Kiều hối góp phần gia tăng nhu cầu của người dân trong việc sử dụng các dịch vụ y tế, giáo dục thông qua đó góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực

Đối với các hộ gia đình khi nhận được những

khoản kiều hối thì họ có xu hướng chi tiêu nhiều hơn cho chăm sóc sức khoẻ thông qua tiếp cận các dịch vụ y tế trong và ngoài nước. Bên cạnh đó, các hộ gia đình này cũng sẽ chi tiêu nhiều hơn cho con cái học hành: như có thể học những trường tốt hơn ở trong và ngoài nước, học thêm ngoại ngữ, chuyên môn... để kỳ vọng vào tương lai tốt đẹp của con cái họ. Đầu tư vào việc học hành đó đã góp phần làm nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong tương lai. Thông qua đó góp phần tăng năng suất lao động, tăng GDP bình quân đầu người và góp phần tăng trưởng phát triển kinh tế tại Việt Nam nói riêng, các quốc gia nhận được kiều hối nói chung. Bởi vì khi thu nhập của hộ gia đình thấp không đủ đáp ứng nhu cầu tiêu dùng sinh hoạt duy trì cuộc sống hàng ngày thì họ ít quan tâm đến sức khỏe của họ mà chỉ khi họ thực sự ốm đau bệnh tật thì mới tiếp cận với các dịch vụ y tế.

4.1.3. Kiều hối góp phần nâng cao thu nhập của những chủ thể nhận được kiều hối và qua đó tác động đến việc thúc đẩy đầu tư khu vực tư nhân

Khi các chủ thể ở trong nước nhận được kiều hối từ thân nhân của họ một mặt thu nhập của các chủ thể này tăng lên ngoài phần sử dụng cho tiêu dùng thì phần còn lại họ có xu hướng gửi tiết kiệm, đầu tư vào bất động sản, đầu tư vào sản xuất kinh doanh... Theo Người lao động (2014), Trước những năm 2000 mức thu nhập của người dân Việt Nam thấp nên dòng kiều hối chảy vào trong nước có xu hướng chảy vào tiêu dùng cao, nhưng đến giai đoạn (2010 – 2013) khi nền kinh tế tăng trưởng và phát triển nhanh và mức sống người dân cũng được cải thiện đáng kể thì tỷ lệ kiều hối sử dụng cho tiêu dùng giảm xuống chỉ còn 5 – 7% trong tổng lượng kiều hối, trung bình giai đoạn (2010 – 2013) có 27 – 30% trong tổng lượng kiều hối sử dụng để đầu tư vào các hoạt động sản xuất kinh doanh. Có thể thấy tỷ trọng dòng kiều hối trong tổng kiều hối chảy vào lĩnh vực sản xuất kinh doanh còn chưa cao.

4.2. Những tác động tiêu cực của kiều hối đối với mức sống và tiêu dùng của người dân Việt Nam giai đoạn (2000 – 2014)

4.2.1. Kiều hối tác động đến sự gia tăng khoảng cách chênh lệch thu nhập giữa nhóm dân cư trong nước

Đối với những chủ thể nhận được kiều hối từ thân nhân của họ thì thu nhập của họ sẽ tăng lên so với trước đây và so với những nhóm dân cư có thu nhập bằng họ nhưng không nhận được kiều hối. Điều này sẽ tác động trực tiếp đến khoảng cách chênh lệch

thu nhập giữa các nhóm người dân nhận được kiều hối và không nhận được kiều hối.

4.2.2. Kiều hối tác động đến thay đổi hành vi tiêu dùng của các chủ thể nhận được kiều hối

Đối với người có thu nhập thấp thì kiều hối đóng vai trò như phao cứu sinh giúp họ thoát khỏi nghèo khi thu nhập của họ không đủ đảm bảo để trang trải cuộc sống của họ, do đó họ sẽ có xu hướng tiêu dùng những hàng hoá thiết yếu phục vụ cho cuộc sống của mình. Còn đối với những người có thu nhập cao, thu nhập ổn định thì khi nhận được những dòng kiều hối họ sẽ có xu hướng tăng tiêu dùng những hàng hoá xa xỉ, trong đó những mặt hàng sản xuất trong nước lại không đáp ứng được yêu cầu của họ và họ lại sử dụng kiều hối nhận được để mua những mặt hàng nhập khẩu, hay đầu tư kinh doanh bất động sản, hay đầu tư vào các hoạt động sản xuất kinh doanh.

Vietin Bank (không năm xuất bản), tác động của kiều hối đến cách thức chi tiêu của hộ gia đình ở Việt Nam thông qua việc khảo sát điều tra mức sống hộ gia đình cho thấy: Kiều hối từ nước ngoài tác động đến mức thu nhập của các hộ gia đình Việt Nam trong đó có tới 48% số hộ gia đình nhận được kiều hối thuộc về nhóm 20% dân cư có thu nhập không cao. Nghiên cứu cũng chỉ ra rằng mức thu nhập có ảnh hưởng mạnh đến hành vi chi tiêu của các hộ gia đình Việt Nam.

Cụ thể, tại cùng mức thu nhập như nhau thì các hộ gia đình nhận được kiều hối từ nước ngoài sẽ ưu tiên chi tiêu nhiều hơn từ phần thu nhập tăng thêm vào nhà cửa và đầu tư so với các hộ gia đình không nhận được kiều hối. Trong khi đó, họ chi tiêu ít hơn từ phần nhu nhập tăng thêm vào các mặt hàng thực phẩm, hàng tiêu dùng, đầu tư vào giáo dục và y tế.

Nghiên cứu còn chỉ ra rằng xu hướng chi tiêu của những hộ gia đình nhận được kiều hối: thể hiện rõ nhất ở những nhóm hộ nghèo nhất và giàu nhất. Trong đó, nhóm hộ nghèo nhất (chiếm khoảng 20% dân cư) sử dụng các dòng kiều hối nhận được nhằm đáp ứng nhu cầu nhà ở cho cuộc sống của họ. Còn đối với nhóm hộ 20% dân cư giàu nhất lại có xu hướng sử dụng dòng kiều hối để đầu tư kinh doanh bất động sản, để thu lợi nhuận.

Những hành vi chi tiêu của các hộ gia đình cũng tác động không nhỏ đến tình hình cung - cầu trên thị trường bất động sản, làm đẩy giá bất động sản lên khá cao trong những năm qua, ảnh hưởng đến đời

Bảng 2: Tình hình sử dụng kiều hối ở Việt Nam giai đoạn (2010 – 2014)

Đơn vị: %

Chỉ tiêu Năm	Tiêu dùng	Gửi tiết kiệm	Bất động sản	SXKD	Đầu tư vàng và đầu tư khác
Trung bình giai đoạn (2010 – 2013)	5 - 7	30	16 - 17	27 - 30	20
Năm 2014	35	11	30	16	8

Nguồn: Người lao động (2014).

sống của người dân trong nước.

Ngoài việc dòng kiều hối chảy vào các hoạt động đầu tư trên thì các dòng kiều hối còn có xu hướng chảy vào các lĩnh vực sản xuất kinh doanh. Nguyên nhân chủ yếu là do giai đoạn (2010 – 2014) đầu tư vào vàng và bất động sản giá lên xuống thất thường, mức sinh lời thấp thậm chí giai đoạn giai đoạn (2012 – 2014) giá bất động sản tại Việt Nam giảm sâu, cung thì vượt quá cầu; còn đầu tư vào chứng khoán thì do thị trường mới sơ khai, còn xảy ra tình trạng đầu cơ làm giá, thông tin nội gián do đó tiềm tàng nhiều nguy cơ rủi ro. Chính vì vậy, những kênh đầu tư này không hấp dẫn đối với các nhà đầu tư. Chính vì vậy trong số các kênh đầu tư thì sản xuất kinh doanh mang lại hiệu quả và triển vọng hơn cả.

4.2.3. Kiều hối tác động đến tâm lý trông chờ vào dòng kiều hối của người dân từ người thân.

Kiều hối tác động đến sự phụ thuộc thu nhập của các hộ gia đình nhận được kiều hối từ thân nhân của họ. Đối với những người coi kiều hối là những nguồn thu nhập chủ yếu của họ thì họ luôn trông chờ vào dòng kiều hối nhận được từ thân nhân của họ. Nếu những thân nhân của họ gặp khó khăn, rủi ro không chuyển kiều hối về cho thân nhân của họ sẽ ảnh hưởng đến thu nhập của gia đình họ.

Tình hình kiều hối vào Việt Nam giai đoạn 2000 – 2014 được thể hiện qua bảng 1. Trong đó, kiều hối trước đây tập trung chủ yếu ở thành thị, nhất là hai thành phố lớn như thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội, thì trong những năm gần đây đã mở rộng ra các vùng nông thôn, nơi mà các hộ gia đình có cuộc sống khó khăn, thu nhập thấp, họ chọn hình thức xuất khẩu lao động để chuyển thu nhập về nước cho người thân để đảm bảo cuộc sống gia đình họ tại các tỉnh như: Thanh Hóa, Nghệ An, Thái Bình, Nam Định,...

4.2.4. Kiều hối vẫn chưa thể hiện được vai trò như là một nguồn vốn quan trọng để tài trợ vốn cho

các hoạt động đầu tư trong nước

Mặc dù kiều hối chiếm một tỷ trọng tương đối cao trong GDP của cả nước với 5,72% GDP giai đoạn (2010 – 2014) nhưng dòng kiều hối chưa thực sự có vai trò quan trọng để tài trợ vốn cho các hoạt động đầu tư trong nước. Điều này do rất nhiều nguyên nhân nhưng trong đó do một số nguyên nhân chủ yếu sau: Thứ nhất, Môi trường đầu tư trong nước chưa thực sự thông thoáng và hấp dẫn các dòng kiều hối vào các lĩnh vực đầu tư trong nước. Thứ hai, Môi trường đầu tư chưa thực sự bảo vệ quyền lợi của các nhà đầu tư và các chính sách liên quan đến đầu tư còn hay thay đổi cho nên gây khó khăn trong quá trình triển khai, thực hiện dự án.

5. Kết luận và một số giải pháp nhằm thu hút và nâng cao hiệu quả nguồn kiều hối

Tiềm năng của nguồn kiều hối vào Việt Nam còn rất lớn. Làm thế nào để thu hút, sử dụng ngày càng có hiệu quả nguồn kiều hối để góp phần nâng cao mức sống dân cư trong nước, và quan trọng hơn nữa là để thu hút nó vào các hoạt động đầu tư, sản xuất kinh doanh, nhằm góp phần tăng trưởng, phát triển kinh tế trong những năm tới, đòi hỏi phải sử dụng một cách đồng bộ các biện pháp hữu hiệu.

Một là, cần phải thúc đẩy các hoạt động quảng bá, truyền thông đối với kiều bào ở nước ngoài

Cần phải có những biện pháp hỗ trợ một cách tích cực đối với cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài thông qua những hoạt động quảng bá, truyền thông về những chính sách của Việt Nam về những cơ hội, triển vọng, các lĩnh vực đầu tư nói riêng, sản xuất kinh doanh nói chung tại các địa phương và các vùng lãnh thổ trên cả nước, cũng như những ưu đãi mà nhà đầu tư được hưởng. Các cơ quan chức năng cần phải thường xuyên thành lập những tổ chức và diễn đàn để bà con kiều bào có dịp hiểu biết hơn về đất nước, quê hương của họ từ đó thu hút các doanh nhân kiều

bào ở các nước về đầu tư ở quê hương mình.

Hai là, Cần có những chính sách động viên khuyến khích những người nhận kiều hối tăng cường đầu tư vào các hoạt động sản xuất kinh doanh

Mặt khác để giảm sự phụ thuộc của dòng kiều hối của người thân ở nước ngoài tham gia các hoạt động xuất khẩu lao động, Nhà nước cần phải đưa ra những chính sách nhằm thúc đẩy các hoạt động đầu tư ở các địa phương, vùng lãnh thổ để những người thân của những người đi lao động xuất khẩu họ có thể có nhiều cơ hội làm giàu từ chính quê hương của họ do đó sẽ góp phần giảm bớt sự phụ thuộc vào dòng kiều hối mà thân nhân họ gửi về Việt Nam.

Ba là, Cần phải tạo khuôn khổ pháp lý nhằm bảo hộ và tạo môi trường đầu tư bình đẳng và thuận lợi để thu hút các doanh nhân, đội ngũ tri thức, kiều bào yêu nước về làm việc tại Việt Nam

Để thu hút dòng kiều hối tăng cường đầu tư vào các hoạt động sản xuất kinh doanh, đầu tư phát triển nguồn nhân lực, khoa học công nghệ... Nhà nước cần phải tạo ra môi trường đầu tư thuận lợi, minh bạch, bình đẳng giữa các nhà đầu tư; tạo các điều kiện về cơ sở hạ tầng, thiết lập khuôn khổ pháp lý ổn định và chặt chẽ, cởi mở và tạo các điều kiện thuận lợi khác trong suốt quá trình triển khai và thực hiện các hoạt động đầu tư, sản xuất kinh doanh. Cần phải đưa ra những chính sách cởi mở hơn nhằm khuyến khích tạo điều kiện để kiều bào nước ngoài một mặt gửi tiền về cho thân nhân của họ, mặt khác tích cực đầu tư phát triển sản xuất kinh doanh, phát triển các làng nghề, đầu tư vào các lĩnh vực văn hóa, giáo dục, y tế,... tại các địa phương và vùng lãnh thổ trên cả nước, nhất là những vùng khó khăn, để đóng góp vào mục tiêu tăng trưởng bền vững của nền kinh tế trong tương lai. □

Tài liệu tham khảo:

- Hồng Phúc (2014), 'Phác thảo "tính cách" người tiêu dùng Việt Nam', *Thời báo kinh tế Sài Gòn*, truy cập lần cuối ngày 6 tháng 4 năm 2016, từ <<http://www.thesaigontimes.vn/119617/Phac-thao-%E2%80%99Ctinh-cach-%E2%80%9D-nguoi-tieu-dung-Viet-Nam.html>>.
- International Monetary Fund (2009), *International transaction in remittances: guide for complier and user*, Washington, DC, 81.
- Người Lao động (2014), *Kiều hối được gửi về Việt Nam được dùng vào việc gì?*, truy cập truy cập lần cuối ngày 6 tháng 4 năm 2016, từ <<http://nld.com.vn/kinh-te/kieu-hoi-gui-ve-viet-nam-duoc-dung-va-oi-vec-gi-20141218154822181.htm>>.
- Nguyễn Hồng Sơn & Trần Quang Tuyên (2014), 'Nâng cao mức sống dân cư trong tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở Việt Nam: Thành tựu và những thách thức', *Tạp chí khoa học đại học quốc gia Hà Nội*, Kinh tế và kinh doanh, 30(1), 11.
- Vietin Bank (không năm xuất bản), *Kiều hối về Việt Nam sẽ tăng trong 2 năm tới*, truy cập truy cập lần cuối ngày 6 tháng 4 năm 2016, từ <<https://chuyentien.vietinbank.vn/sites/home/vi/tin-tuc/kieu-hoi/2015/Kieu-hoi-ve-Vietnam-se-tang-trong-hai-nam-toi.html>>.
- World Bank (2011), *Migration and Remittance Factbook 2011*, 2nd, Washington, DC, 264.
- World Bank (2015a), *Annual Remittances Data, Development Prospects Group*, truy cập truy cập lần cuối ngày 6 tháng 4 năm 2016, từ <<http://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT>>.
- World Bank (2015b), *Annual GDP Data, Development Prospects Group*, truy cập truy cập lần cuối ngày 6 tháng 4 năm 2016, từ <<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>>.

Thông tin tác giả:

*Phan Thị Thu Hiền, tiến sĩ

- Tổ chức tác giả công tác: Khoa Đầu tư, Đại học Kinh tế Quốc dân
- Lĩnh vực nghiên cứu chính: Kinh tế đầu tư, đầu tư công, thị trường vốn.
- Một số tạp chí đã có công trình nghiên cứu: *Tạp chí Kinh tế và phát triển; Tạp chí Kinh tế và dự báo.*
- Địa chỉ Email: hienptneu@yahoo.com